

Meerjarenplan Kosmopolis Utrecht 2013-2016

Versie: 31 januari 2012

Visie

- Wij zijn allen wereldburgers in een stad; we zetten in op inclusief burgerschap waarbij wij/zij denken wordt doorbroken en verschil wordt erkend, gekend en gerespecteerd;
- Wij zien culturele diversiteit als een kwaliteit met bindende en innovatieve kracht;
- Wij ervaren kunst en cultuur als bronnen van inspiratie en persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling.

Missie

Kosmopolis Utrecht maakt met kunst en cultuur interculturele verbindingen in Utrecht voor en met haar bewoners.

Organisatiedoelen

- Het realiseren van kunst en cultuurproducties van kwaliteit om mensen met diverse achtergronden met elkaar te verbinden en nieuwe cultuuruitingen te stimuleren.
- Het verder ontwikkelen van nieuwe 'taal' en vormen van communicatie d.m.v. innovatieve kunst/culturele producties waardoor meer diepgang en scherpte ontstaat en het perspectief op verschillende culturen wordt vergroot.
- Het uitwisselen en delen van kennis en instrumenten die innovatie, verdieping en gezamenlijk initiatief via kunst en cultuur bevorderen.

Context

- In haar werk gebruikt Kosmopolis een open blik ten aanzien van de Nederlandse identiteit zodat er meer ruimte ontstaat voor elkaar. Wat ons minimaal bindt is een aankomstpunt: Nederland. Wat ons helpt is een meer fluïde en inclusieve omgang met Nederlanderschap. In dit geheel zijn culturele hybriden of mensen met een bi-culturele achtergrond cruciaal als bruggenbouwers in een gepolariseerde maatschappij.
- Identiteit zien we als meervoudig en dynamisch, niet statisch en vaststaand (intersectionele benadering).
- In haar werk legt Kosmopolis een natuurlijke link tussen de huidige maatschappelijke context en artistieke kwaliteit. Daarbij hanteren we culturele diversiteit als kernwaarde en als een kwaliteitscriterium binnen ons artistieke werk. Culturele diversiteit stimuleert innovatie en creativiteit en zorgt voor betere resultaten.
- Kosmopolis plaatst culturele diversiteit in een transnationale context. We tonen hedendaagse connecties tussen wijk en wereld, kenmerkend voor de hedendaagse grootstedelijke omgeving.
- De leefomgeving (wijk, stad en wereld) en het sociaal kapitaal wat daarin omgaat, wordt steeds belangrijker en dynamischer. Zowel de fysieke als de digitale wereld zijn ruimten waarin veel gebeurt. Actief gebruik van digitale netwerken (mobiele telefonie, sociale netwerken) zijn echter niet automatisch toegankelijk voor iedereen.
- Voor steeds meer mensen vallen cultuur, gemeenschap, plaats en thuis niet meer samen. Men houdt relaties levend met diegenen waarmee culturele en etnische verwantschappen bestaan, ongeacht waar ter wereld zij wonen.
- Utrecht wil Culturele Hoofdstad 2018 zijn. Kosmopolis Utrecht deelt die ambitie.

Strategie

- Kosmopolis realiseert kunst en cultuurproducties via de programmalijnen: a. Verhalen voor Nu b. Community Speak, c. WereldWijk.
- Kosmopolis heeft geen eigen presentatieruimte, de stad is haar podium, de (culturele) infrastructuur, incl. wijkcultuurhuizen, haar habitat.
- Kosmopolis opereert in Utrecht op wijkniveau en stedelijk niveau; op interstedelijk niveau werkt zij samen met partners en internationaal met zgn. herkomstlanden.
- Activiteiten zijn participatief van aard: een brede, gemengde groep inwoners van de stad (en regio) wordt aangesproken en uitgenodigd om te participeren.
- We werken crossdisciplinair:
  - op het snijvlak van kunst, cultuur en maatschappelijk engagement;
  - in een mix van high en low art;
  - met talenten, amateurs en (semi-)professionals;
  - met makers, curatoren en onderzoekers;
  - in wijk, stad, interstedelijk en internationaal;
- Onze rollen:
  - Genereren, verbinden, programmeren (hefboomeffect);
  - co-creëren en (co-)produceren
- Onze werkwijze:
  - samenwerken met een breed amalgaam van cultureel/maatschappelijke institutionele en individuele partners in stad, land en internationaal;
  - co-creëren: in het realiseren van culturele projecten wordt van concept tot uitvoering samengewerkt met individuele creatieven, artistieke talenten, rolmodellen en bruggenbouwers uit gemeenschappen en met sterke netwerken.

Doelgroepen

Primair:

- Een gemengd publiek vanaf 15 jaar in Utrecht cq. grote steden dat geen vanzelfsprekend afnemer is van kunst- en cultuurproducties. Gemengd in etniciteit, inkomen, gender, woongebied;

Secundair:

- Makers en talenten, amateur en professioneel, met de nadruk op 15- tot 55-jarigen;
- producenten, beslissers in de culturele sector en afnemers van kunst- en cultuurproducties
- ondernemers, maatschappelijke en onderwijsinstellingen, NGO's, semi-overheidinstellingen

Ontstaan

Kosmopolis is 24 november 2006 gestart, bestaande uit vier stedelijke instellingen (G4) en een landelijke koepelorganisatie Kosmopolis NL. Doel: het bevorderen van de interculturele dialoog middels kunst en cultuur. Het initiatief, vanuit landelijke politiek, wordt ondersteund door G4 gemeenten en krijgt cofinanciering van de G4 en het ministerie van OCW. In 2009 neemt het Fonds voor Cultuurparticipatie de taak van OCW over.

Vanaf 2009 is Kosmopolis actief in Utrecht, Den Haag en Rotterdam. Kosmopolis Utrecht viert 25 november 2011 haar vijfjarig jubileum in aanwezigheid van 150 partners uit wijk, stad en land en de burgemeester van Utrecht.

2. Terugblik

2.1 Positie en rol

Kosmopolis Utrecht heeft in haar vijfjarig bestaan een heldere rol en onderscheidende positie ontwikkeld binnen het Utrechtse kunst- en cultuurveld. We hebben gevarieerde en cultureel

diverse producties neergezet in de stad, tezamen met ruim 100 samenwerkingspartners uit wijk, stad en land.

Onze kracht ligt in het bereiken van verschillende gemeenschappen, het samenwerken met een grote verscheidenheid aan partijen en het consequent doorvoeren van een cultureel divers aanbod voor zowel breed als specifiek publiek. In ons aanbod mixen we zgn. high en low art en werken we met professionals en amateurs. We koppelen maatschappelijke onderwerpen aan kunstuitingen en cultuurproducties, zonder perse concessies te doen aan artistieke kwaliteit. Tegelijkertijd herdefiniëren we daarmee wat artistieke kwaliteit kan behelzen.

We bereiken diverse doelgroepen die anderen nog niet, of niet meer kunnen bereiken.

Dit resultaat is geboekt binnen de beperkingen van een klein team, een bescheiden budget en het gegeven dat culturele diversiteit als waarde steeds meer onder druk is komen te staan.

Kosmopolis was voor de Stadsschouwburg één van die partners waarmee in de afgelopen jaren is samengewerkt om bijzondere programma's te ontwikkelen. Daarbij fungeerde Kosmopolis als producent van het programma, en faciliteerde de schouwburg met ruimtes en/of geld. In 2009 is een mooi programma gepresenteerd in het kader van Internationale Vrouwendag, met vrouwen uit verschillende culturen. In 2010 werd bij het Uitfeest het Utrechtse China Festival afgesloten in de schouwburg met het Maanfeest. Dat programma had Kosmopolis samen met Chinese verenigingen ontwikkeld. Of zulke evenementen slagen hangt voor een groot deel af van het organisatievermogen van iedereen, maar het helpt natuurlijk als mensen daarnaast enthousiast zijn en prettig om mee te werken. Kosmopolis heeft dat allemaal vind ik. Ellen Blom, oud-programmeur SSB

Onze positie wordt erkend binnen het cultuurveld. We doen gastprogrammering (RASA, Stadsschouwburg, Catherijneconvent). We mogen gastcolleges geven (HU journalistiek, masterstudie erfgoed Universiteit van Amsterdam) en programma's worden als voorbeeldstellend gekenmerkt (Mondriaanfonds, Hogeschool van Amsterdam). Daarnaast worden we door instellingen uitgenodigd om samen te werken (St. BUAT, Utrecht2018, Tong Tong Fair) of mee te denken (denktank toekomst Tropenmuseum, denktank sociale cohesie Overvecht). We leverden ook inhoudelijke bouwstenen aan voor het Vrede van Utrecht programma 2013.

Kosmopolis Utrecht is een van de weinige organisaties in Utrecht die consequent een ander perspectief biedt dan het puur witte perspectief. Dit doen zij door consequent een ander artistiek aanbod te bieden en ook met verrassende andere vormen te komen. Er wordt steeds gewerkt vanuit participatie maar ook steeds met kwalitatief goede kunstenaars. Paul Feld, inhoudelijk coördinator Vrede van Utrecht 2013.

2.2. Werkwijze

In de loop der tijd is een innovatieve werkmethode ontwikkeld van projectontwikkeling tot – uitvoering die interculturele verbinding en draagvlakverbreding stimuleren. In 2012 presenteren stagiaires van de Hogeschool van Amsterdam (HVA) hun onderzoek hiernaar. De HVA is bezig met een landelijk onderzoek naar diverse interculturele instellingen in Nederland en heeft ons gevraagd hieraan mee te werken.

Onze werkwijze stoelt op samenwerking met culturele organisaties, maatschappelijke instellingen en individuele partners. Dit gebeurt als volgt:

2.2.1. Co-creatie: van concept tot uitvoering wordt er samengewerkt met jonge talenten, creatieven, rolmodellen en bruggenbouwers uit diverse gemeenschappen. Zij hebben sterke netwerken en zijn even belangrijk als de organisaties waar we mee samenwerken. Het zijn professionals en amateurs van verschillende generaties en met verschillende opleidingsniveaus. Vaak betreft het bi-culturele Nederlanders.

a) co-creatie via intern startpunt- we kiezen een actueel thema en nodigen mensen uit om mee samen te werken die aantoonbare interesse voor of ervaring met het thema hebben. Er wordt een projectredactie gevormd waarin vertegenwoordigers plaatsnemen en het programma meebepalen. Voorbeelden: China Festival Utrecht, Slavernijproject.

b) co-creatie via extern startpunt- men benadert ons met ideeën die gezamenlijk worden doorontwikkeld tot een concreet programma via een projectredactie. Voorbeelden: Black Hair, MalukuMokroConnexion.

Het project wordt meer vraaggericht ipv. aanbodgericht en we leren van elkaar. Het resultaat is gedeeld eigenaarschap.

Bovenstaande klinkt simpel en lijkt vanzelfsprekend maar feitelijk hanteren weinig culturele instellingen in Utrecht deze werkwijze (tenzij het 'n specifieke podiumproductie betreft). Het behelst veel investering in de startfase maar dat wordt terugverdiend in het resultaat. Er ontstaat een gemengder, groter publiek en we bereiken groepen die normaalgesproken nauwelijks cultureel actief zijn (buiten de eigen groep).

2.2.2 (Inter)Stedelijk partnerschap. Kosmopolis Utrecht nodigt partners uit of wordt uitgenodigd door partners binnen/buiten Utrecht om samen te werken. We bedenken samen een programma of geven een verdere invulling en meerwaarde aan een extern initiatief. We bieden de samenwerkingspartner onze expertise, netwerken en inhoudelijke verrijking aan en bouwen zelf onze kennis en netwerken weer uit. Voorbeelden: Tong Tong Fair Den Haag, St. Interart Arnhem, Bijlmerpark Theater Amsterdam-ZO.

Ook met de Kosmopolis partners in Den Haag/Rotterdam wordt op deze wijze samengewerkt: een Kosmopolis partner neemt het initiatief voor een project die de stedelijke partners programmeren en uitbouwen.

2.3 Hefboomwerking

Bij onze planning kiezen we projectrelevante data. Daarnaast haken we bewust aan bij succesnummers in de stad, zoals de Museumnacht, Culturele zondagen, het Wereldfeest en De Parade. Op deze manier brengen we meer diversiteit naar het succesnummer toe en profiteren we van de PR en grotere publieke aandacht. Ook haken we met randprogrammering aan bij tentoonstellingen van musea waardoor wederzijds publieksverbreding en -bereik plaatsvindt. Daarnaast worden activiteiten naar andere steden gebracht. Deze werkwijze werkt als een hefboom, waar alle partijen meer baat bij hebben. Zie ook publieksbereik 6.2.

2.4 Organisatie

De werkorganisatie heeft een klein vast team (gemiddeld 1.8 – 2.5 FTE) met een programmadirecteur, PR medewerkers en producenten/programmeurs.

Kosmopolis Utrecht maakt juridisch en fysiek onderdeel uit van stichting Vrede van Utrecht (VVU). De programmadirecteur van Kosmopolis Utrecht rapporteert aan de VVU-directie: Peter de Haan en Petra Remmen. VVU regelt de backoffice van Kosmopolis Utrecht: faciliteiten, financiële administratie, bureauzaken. De VVU volgt de code cultural governance. Daarnaast zet Kosmopolis Utrecht de code culturele diversiteit in binnen haar eigen organisatie en heeft zij in Utrecht voorafgaand aan de invoering ervan actief meegewerkt aan discussie en uitwisseling over de code culturele diversiteit binnen het Utrechtse culturele veld.

Kosmopolis Utrecht haalt haar inkomsten voor 70-75% uit meerjarensubsidies van gemeente en Fonds Cultuurparticipatie; 10-15% aan projectsubsidies van overige fondsen en 10-15% overige inkomsten uit opbrengsten, recettes en sponsoring. Kosmopolis kiest er meestal voor om geen entreegelden te heffen maar zal gezien de toekomst waarschijnlijk vaker hiervoor kiezen.

3. Ambities 2013 – 2016

Kosmopolis realiseert kunst- en cultuurproducties en hanteert de programmaliijnen:

- a. Verhalen Voor Nu: hedendaags transnationaal erfgoed;
- b. Community Speak: trends binnen gemeenschappen;
- c. WereldWijk: talentontwikkeling van wereldburgers in Utrechtse wijken.

De programmaliijnen liggen in elkaars verlengde. Ze komen nadrukkelijk voort uit de programmaliijnen uit de vorige periode en tonen onze verdere ontwikkeling.

3.1 Verhalen voor Nu

Cultureel erfgoed, inclusief dat van etnische minderheden, wordt populairder in Nederland. We zien steeds meer sporen van koloniale geschiedenissen, arbeidsmigratie en diaspora's. Er is sprake van nieuw onderzoek en publicaties waarbij de relatie tussen etniciteit, cultuur, erfgoed en identiteit in transnationaal perspectief wordt bekeken en aan het heden wordt gekoppeld. Moderne erfgoed definities gaan niet meer uit van de intrinsieke waarde van "objecten" maar van de betekenis van erfgoed voor gebruikers (narratieve waarde). Daarnaast wordt het belangrijker wat de betekenis van erfgoed is voor verschillende soorten gebruikers (relationele waarde).

Voor ons betekent erfgoed:

- Het historiseren van cultuur;
- Een uiting van huidige dynamiek van diaspora gemeenschappen, m.n. via immaterieel erfgoed (liederen, dans, levensverhalen, rituelen). Een gedeelde culturele identiteit wordt gevierd en versterkt;
- Het versterken van een wij-gevoel;
- Burgerschap, moreel kompas;
- Duiding bij een meervoudig tijdsperspectief

Vaak wordt erfgoed ervaren als terugkijken, iets van toen, niet relevant voor nu. Dat doet te weinig recht aan het potentieel: erfgoed kan een sterke werking hebben vanuit een meervoudig tijdsperspectief;

- als (onontgonnen) reservoir vanuit een terugblik;
- als reflectie op onze identiteit in het hier en nu;
- als inspiratiebron voor creativiteit en planvorming, toekomstgericht.

Console 'De Moriaan', Oudegracht 20
Slavernijproject

Culturele symbolen van migranten vertaald naar T-shirts door HKU studenten
project *Beautiful Cultures*

Kosmopolis Utrecht heeft diverse erfgoedprojecten gerealiseerd: *Linken Leggen Lombok*, *Beautiful Cultures*, *Riftour*, *China Festival Utrecht*, het *Slavernijproject*. Centraal stonden verhalen en symbolen van gemeenschappen. Deze werden gekoppeld aan (wijk)locaties en wijkbewoners en in een meervoudig tijdsperspectief vevat. We mixten materieel en immaterieel erfgoed en hoge en populaire cultuur. Als bronmateriaal werden Oral Histories, museale stukken, liederen, verhalen, foto's, films gebruikt en omgezet in culturele producten: GPS-tours, theatervoorstelling, fotoboek, tentoonstelling, cultureel festival, webfilms, kookworkshops. We zetten dit werk graag voort en werken hierin samen met:

1. Musea, erfgoedorganisaties
2. Universiteiten, onderzoeksinstituten, hogescholen
3. Representanten uit betrokken migrantengemeenschappen
4. Kunstenaars

5. Curatorplatforms (*Framer Framed, Unfixed*)
6. Lagere, middelbare scholen (partner én publiek)

Het Centre for the Humanities (CfH) staat voor het vertalen van wetenschappelijke inzichten binnen de geesteswetenschappen naar een breed publiek. Kosmopolis Utrecht is een ideale partner voor het Centre for the Humanities als organisatie die veel ervaring heeft in het organiseren van publieksevenementen voor een divers publiek. Voor het project 'De koloniale erfenis van de Vrede van Utrecht: '1713-1863-2013' is deze samenwerking dus een geweldige uitvalsbasis. Dr. Esther Captain, erfgoed specialist, werkzaam bij Nationaal Comité 4-5 mei, onderzoeker CfH.

3.2 Community Speak

Community Speak stelt trends centraal die binnen bepaalde gemeenschappen van belang zijn om met elkaar en anderen gedeeld te worden (interculturele dialoog). Volgens derden zijn we goed in het bereiken van gemeenschappen. We zien een gemeenschap als een dynamisch fenomeen. Vaak wordt met gemeenschappen slechts gerefereerd aan etnische minderheden of wijkbewoners. Kosmopolis ziet een gemeenschap als een groep die (tijdelijk) kenmerken, identiteiten, issues, woongebied of voorkeuren delen. Vanuit onze werkpraktijk merken we dat diverse gemeenschappen graag met ons samenwerken omdat we hen als partner zien (niet slechts als afnemer of zelfs object) en vanuit co-creatie samenwerken.

In 2007 en 2011 organiseerde Kosmopolis de *Maluku Mokro Connexion*, de *Molukkers van toen zijn de Marokkanen van nu*. Centraal stonden de visies van gestigmatiseerde jongeren met een Marokkaanse en Molukse achtergrond. We haalden lessen uit de geschiedenis om te gebruiken in het heden. De jongeren voelen zich te weinig gehoord en zeggen: 'Wij blijven hier'. Ze creëren kansen, daarin geholpen door oudere rolmodellen. Ze willen hun stem én talent laten zien. Een ander voorbeeld is het Black Hair project, dat in 2011 gestart is. (zie punt 4.2). We willen de aankomende periode dit werk voortzetten, waarbij we artistieke producties koppelen aan trends vanuit gemeenschappen, in samenwerking met vrijwilligersorganisaties, netwerken, maatschappelijke instellingen, kunstenaars.

Kosmopolis Utrecht draagt bij aan de cohesie in de maatschappij en kan bruggen slaan tussen mensen en groepen. In de toekomst zullen door bezuinigingen organisaties wegvallen die nu nog wel toegang hebben tot bepaalde groepen. Dan is een organisatie als Kosmopolis helemaal nodig. Raymond Bernardus, Directeur BUAT, landelijk platform Molukkers.

3.3 WereldWijk

WereldWijk stelt de talentontwikkeling van wereldburgers in Utrechtse wijken centraal. Kosmopolis Utrecht werkt sinds haar oprichting wijkgericht, met name in wijken met een grote etnische diversiteit, zoals Lombok, Overvecht en Kanaleneiland. In de wijk Overvecht (46%) en Zuidwest (40%) wonen relatief veel niet-westerse allochtone Utrechters. Het talent vonden we al tijdens de *Verborgene Stem* (wijkkoren) en *De Wijksafari* (optredens creatieve burgers). Voorts zochten we naar actieve wijkbewoners via de *Verborgene Stad* (debatten in 9 wijken) en toonden we de tentoonstellingen *Multiple M* (over leefstijlen van grootstedelijke moslimjongeren) en *Van Huis Uit* (woninginrichting van migranten) in Kanaleneiland en Overvecht. Ook haakten we aan bij culturele activiteiten in de wijk, in samenwerking met wijkpartijen, bv. 50 jaar Overvecht, Blendfestival Kanaleneiland.

Zij (Kosmopolis Utrecht) werken heel erg wijkgericht. En ze proberen altijd meerdere partners te zoeken van waar het over gaat. Dat vind ik heel krachtig. Dat doen heel weinig organisaties.

Utrechtse comedian Soula Notos

In 2008 hebben we onderzoek gedaan naar wijkgericht werken en de resultaten gepubliceerd in de *Do's and Dont's van Wijkgericht werken met kunst en cultuur* inclusief een expertmeeting met belanghebbenden uit wijk, stad en land.

Onze ambitie is om dit werk uit te bouwen en met grotere partijen in wijken samen te werken zonder de link met ons bestaande netwerk te verliezen. In het verleden is er ad hoc samengewerkt met woningcoöperaties, grote welzijnsorganisaties en het CNV. De ambitie is om op basis van 'n gedeelde visie op wijkontwikkeling te komen tot meer structurele samenwerkingsvormen inclusief financiële afspraken.

De grootste etnische minderheid in Utrecht zijn Marokkaanse Utrechters. In ons programma blijven wij dan ook veel samenwerken met vertegenwoordigers uit de Marokkaanse gemeenschap en activiteiten organiseren die aansprekend zijn voor deze doelgroep en tegelijkertijd een uitstraling hebben naar een bredere groep. Daarin blijft talentontwikkeling een belangrijke drijfveer.

Projecten van Kosmopolis zijn belangrijk omdat je etnische afkomst op een positieve manier uitgelicht wordt. Ik geloof dat je je roots moet kennen en daar trots op moet zijn voordat je überhaupt in Nederland je positief kunt ontwikkelen. Daarnaast merk ik telkens weer dat Nederlanders nieuwsgierig zijn naar alle culturele verschillen. Ik geloof heilig in het principe 'wat de boer niet kent, dat vreet hij niet'. Dan laat je de 'boer' kennismaken met andere culturen zodat hij het 'kent' en het 'vreet'. Ook denk ik dat projecten van Kosmopolis een podium bieden voor gekleurde Nederlanders om hun talenten te tonen aangezien ze elders weinig ruimte krijgen. Hoda Hamdaoui, editor van Hoda Magazine, blad voor de Marokkaans-Nederlandse vrouw

4. Activiteiten 2013-2016

4.1. Programmalijs Verhalen voor nu

Project:	Slavernij: de Utrecht connectie
Looptijd gehele project:	april 2011 t/m juni 2013
Doel:	rond Vrede van Utrecht 2013 slavernijsporen tonen in Utrecht;
Activiteiten 2013:	a) Theaterstuk Rebelse Vrouwen (producent Ninsee); b) Tentoonstelling Kind aan de Ketting (producent Dineke Stam); c) Keti Koti festival Stadsschouwburg Utrecht (Kosmopolis co-producent) d) GPS kinderroute (Kosmopolis co-producent);
Samenwerkingspartners:	Tori Oso Utrecht, Centre for the Humanities (UU) VVU, NinSEE, HIK ontwerpers en de Wissel (Overvecht), diverse scholen;
Locaties:	wijk Overvecht, Oudegracht, Winkel van Sinkel, SSBU;
Rol Kosmopolis Utrecht	Co-producent en programmering cultureel programma

De interesse in het onderwerp slavernij groeit, getuige discussies binnen media, wetenschap en politiek. (Gouden koets, NTR serie De Slavernij). Toch wordt het in Nederland nog nauwelijks ervaren als onderdeel van de Nederlandse geschiedenis.

In 2013 is het 150 jaar geleden dat de slavernij in Nederland werd afgeschaft. Tijdens de Vrede van Utrecht van 1713 werd onderhandeld tussen slavenhoudende Europese naties. Het maakt aandacht in 2013, ook in Utrecht, relevant. Zo doen we recht aan behoeften van een deel van de

postkoloniale gemeenschap in Nederland. Tevens willen we een link maken met hedendaagse slavernij als transnationaal fenomeen.

Kosmopolis Utrecht heeft in 2011/2012 met het Centre for the Humanities een cultureel programma gerealiseerd (spokenword, lezingen, films met debat, Keti Koti avonden in Overvecht, GPS tour, fysieke wandelgids, tentoonstelling en workshops kunstenaar Marcel Pinas). In 2013 organiseren VVU en het CfH een internationaal symposium over slavernij. Wij haken aan met een cultureel programma. De GPS kinderroute wordt speciaal voor scholieren vanaf 10 jaar gemaakt en aangeboden aan scholen.

4.2. Programmaliijn Community Speak

Project:	Black Hair
Looptijd gehele project:	juni 2011- juni 2013
Doel:	artistiek duiden van de koppeling tussen schoonheid en etniciteit
Activiteit 2013:	tentoonstelling Blak (co-productie met AAMU) kunstinstallatie The Beauty Shop incl. randprogramma (muziek, talkshow)
Locatie:	oa. AAMU
Samenwerking/partners:	Quinsy Gario, Tori Oso Utrecht, kappers/haarwinkels Utrecht, Michael McMillan
Rol Kosmopolis Utrecht:	co-productie

Zwarte mensen besteden meer geld aan haar en schoonheidsproducten dan aan eten, blijkt uit onderzoek. We vertalen dit naar een programma over zwart haar en schoonheid. Het programma maakt onderdeel uit van een interstedelijk project dat Quinsy Gario organiseert in samenwerking met Tolhuistuin en Ninsee, Amsterdam.

Researchmateriaal komt via 1) onderzoek naar de beleving van zwart haar door de UVA, 2) filmmaakster Tessa Boerman die een documentaire voorbereidt hierover, 3) kunstenaar Michael McMillan; 4) 20 interviews met publiek tijdens events.

In 2011 organiseerden we popup-events tijdens Wereldfeest en Museumnacht en in 2012 volgen een tentoonstelling en symposium.

Het AAMU, hierdoor geïnspireerd, organiseert in co-productie met ons een videotentoonstelling van Aborigine kunstenaars, (Europese première) van december 2012 tot eind januari 2013.

Als slotstuk van het project willen we voorjaar 2013 de Caribisch-Britse kunstenaar Michael McMillan uitnodigen (hij exposeerde al eerder in Utrecht). Zijn komst was in 2012 gepland maar onze partners moesten hun planning aanpassen. McMillan verkende praktijken van onderhoud, transformatie en vertegenwoordiging van het zwarte lichaam in een post-koloniale context. Hij vertaalde zijn inzichten in de kunstinstallatie *The Beauty Shop* (reeds vertoond in Londen).

WomenSpeak!

Dit platform, ontstaan in 2008, is een plek waar kunst, politiek, wetenschap, sport en actuele maatschappelijke kwesties worden besproken en diverse partijen samenkomen en nieuwe allianties aangaan. Actuele thema's worden vanuit een intercultureel gender perspectief besproken. Womenspeak is bekend bij een trouw publiek maar bereikt per onderwerp

verschillende doelgroepen. In 2013/2014 staan per jaar 4 talkshows inclusief cultuur (film, standuppers, gedichten) gepland.

Proppanow

In 2014 werken we samen met AAMU rondom kunstnetwerk *Proppanow*, een kunstcollectief van maatschappelijk geëngageerde Aborigine kunstenaars uit Australië. Dit is een thematische voortzetting van onze samenwerking in 2013 (Black Hair), waarin bestaand werk wordt getoond, terwijl in 2014 nieuw werk van Proppanow wordt vertoond.

Finale Former West

We zijn uitgenodigd door BAK Utrecht om samen te werken in de slotmanifestatie van het meerjarenproject *Former West*, te zien in het Centraal Museum. Het slotstuk moet een inhoudelijke en daadwerkelijke link hebben met de huidige realiteit van wijken/gemeenschappen in Utrecht. Kosmopolis wil graag meewerken aan deze ambitie.

4.3 Programmalijs WereldWijk

Project:	#MMC2
Looptijd:	pilot 2012; 2013-2014
Doel:	talent centraal stellen van jonge bi-culturele Nederlanders
Activiteit:	pilot in 2012, uitbouwen in 2013/2014
Locatie:	ether, locaties in wijken, en internet
Samenwerking/partners:	Samenwerkingsverband van Marokkanen in Nederland, St. Buat, STUTtheater, FunX, RTV Utrecht, ROC's, Popacademie, wijkpartners, RASA, Centraal Museum, BAK, evt. ZIMIHC
Rol Kosmopolis Utrecht:	co-productie met diverse partners

#MMC2 is een crossmediaal platform waar talent van jonge migranten uit de grote stad centraal staat. Het platform bestaat uit life events, social media en radiouitzendingen: tezamen vormen ze een crossmediale keten. Het internet, de fysieke ruimte en de ether zijn ruimten van ontmoeting en interactie die elkaar wederzijds beïnvloeden.

De sociale media doet promotie en faciliteert een digitaal interactief platform, de life events geven een showcase van talent. Deze zijn terug te horen in radio uitzendingen, met maatschappelijke onderwerpen, educatie, lifestyle en cultuur. Met RTV Utrecht wordt in 2012 gesproken over samenwerking. Met FunX zijn afspraken gemaakt om samen te werken, zodra FunX meer weet over haar toekomst wordt dit omgezet in concrete afspraken. Er zijn informele contacten met opleidingen en jongeren-netwerken in wijken. Met de jongerenredacties van SMN en Buat is overleg over opzet en uitvoering. Jong Stut van Stut theater is een potentiële plek voor talent. Tevens zijn we door RASA uitgenodigd om als co-producent programmering in wijken neer te zetten en gemeenschappen uit wijken te programmeren in RASA. Deze plannen kunnen worden gekoppeld aan #MMC2.

5. Positionering

Utrecht is nr. 2 in Nederland op gebied van cultureel aanbod en zit in de top 5 van meest gastvrije steden. De stad heeft een grote dienstensector, de grootste universiteit van Nederland en herbergt veel jongeren (1/3 van de Utrechters is jonger dan 27 jaar en één op de vijf is jonger dan 18 jaar). Het is voor cultuuraanbieders een aantrekkelijke stad: Utrecht doet dan ook een bid op Culturele Hoofdstad 2018.

Tegelijkertijd is de culturele sector van Utrecht behoorlijk wit, in termen van representatie, gevarieerd aanbod en kennis rondom culturele diversiteit, aldus onderzoek van Netwerk CS (2008). Onlangs bevestigde wethouder Cultuur, Frits Lintmeijer, dat dit nog steeds teveel het geval is (tijdens Kosmopolis conferentie diner, okt. '11).

Op 1 januari 2011 heeft Utrecht ruim 99.294 inwoners van niet-Nederlandse herkomst (32%). Hiervan zijn 66.867 Utrechters van niet-westerse herkomst (22%) waarvan het grootste deel een Marokkaanse herkomst heeft: 27.522 Marokkaanse Utrechters (9%). 4% van de Utrechters heeft een Turkse herkomst, 3% een Surinaams- Antilliaanse herkomst en 5% een herkomst uit andere niet-westerse landen. Van de westerse allochtone Utrechters komt het grootste deel uit voormalig Nederlands-Indië en Indonesië, (3%), 1% komt uit Duitsland.

Deze cijfers onderbouwen het belang van Kosmopolis richting 2018. Utrecht Culturele Hoofdstad is een belangrijke culturele en economische kans én een uitdaging om cultureel inclusiever aanbod te realiseren. Onze visie op inclusief, kosmopolitisch burgerschap past ook bij de *Human City*, waarbij mensenrechten als Utrechtse waarde centraal staan.

6. Bedrijfsvoering

6.1 Buro Kosmopolis Utrecht

Kosmopolis Utrecht maakt juridisch en fysiek onderdeel uit van stichting Vrede van Utrecht (VVU). Vanwege de ontmanteling van de VVU per 1 januari 2014 zal Kosmopolis een eigen stichting opzetten en de backoffice zelfstandig regelen danwel een andere partij hiervoor benaderen. Realisatie uiterlijk 1 december 2013.

Vanaf 2012 bestaat het team uit (zie website voor bio's):

- Nancy Jouwe (1967)
Programma directeur (0.7 fte)
- Bidjai Saktoue (1970)
communicatie medewerker (0.2 fte)
- Icif Coelingh (1951)
Webredacteur (0.3 fte)
- Liseke van den Broek (1988)
programma assistente (0.3 fte)
- Henry Timisela (1978)
Programmamedewerker (0.3 fte)
- Willeke Colenbrander (1977)
Producent ((0.3 fte)
- vacature
Educatie en outreach (0.4 fte)

6.2 Financien

Publieke fondsen die ons reeds hebben ondersteund (Fonds voor Cultuurparticipatie, Fonds voor Podiumkunsten, Mondriaanfonds) worden wederom benaderd. Omdat we verzelfstandigen, concurreren we niet meer met VVU en kunnen we ruimer fondswerven. In het verleden konden we, als VVU onderdeel, geen aanvragen bij een aantal private fondsen doen. Ook de sponsoring via bedrijven wordt uitgebouwd. In het verleden hebben we reeds sponsoring verkregen bij onze erfgoedprojecten. Binnen ons team bestaat kennis op het gebied van crowdfunding, ook dit zal bij specifieke projecten actiever worden ingezet. Tevens zullen we meer met recettes gaan werken.

Indien inkomsten lager uitvallen, zullen we actiever spreiding doen van fondsenwerving over publieke, private middelen. Omdat het team voor 50% uit freelancers bestaat, kunnen we (in goed overleg) flexibel met contracten omgaan. Daarnaast zullen bepaalde activiteiten niet of in een meer bescheiden opzet worden uitgevoerd.

6.3 Publieksbereik

Actieve publieksparticipatie bepaalt onze programmering. Dit geldt zowel voor volwassenen als voor scholieren. We bieden workshops rappen, dichten, fashion, dans, leren kijken naar een tentoonstelling, lampions maken, koken, Chinese taal etc. Daarnaast stimuleren we in onze

programming het uitwisselen van rituelen, samen eten maken/eten, meezingen. Ook digitale interactie vindt plaats (online magazine tijdens een activiteit, blogs van bezoekers.)

Het delen van meningen via debat beschouwen we ook als actieve participatie. Er ontstaan nieuwe ideeën en spin-offs. Reflectie is voor kunstenaars waar we mee werken onderdeel van een artistiek proces of zelfs een performance.

In onze programmering mixen we zeer laagdrempelige (buurt)activiteiten met meetings van een zeker intellectueel gehalte, die zorgen voor de benodigde reflectie en duiding. Deze verschillende niveaus worden logisch verbonden door het gekozen thema.

Elk programma kent een primaire doelgroep met warme interesse voor een onderwerp. Elke doelgroep kent vervolgens een eigen manier van communiceren. Daarmee houden we zoveel mogelijk rekening. Tijdens het China Festival Utrecht adverteerden we in Chinese kranten, communiceerden we tweetalig en werkten we veel met posters. Met de Maluku Mokro Connexion communiceerden we via social media: twitter, facebook en bestaande digitale platforms.

Om een bredere groep aan te trekken (publiek met lauwe interesse voor een gekozen onderwerp, secundaire doelgroepen) worden onze thema's neergezet als gedeelde geschiedenis en gedeelde hedendaagse cultuur waarmee we potentieel publiek nieuwsgierig maken naar 'de ander'. Diversiteit wordt getoond als alledaagse realiteit. Deze aanpak zorgt ervoor dat meerdere doelgroepen, die niet automatisch samenkomen in één ruimte, onderdeel van het verhaal worden, zich welkom voelen. (voorbeelden: Black hair, Slavernij).

Daarnaast werken we bewust samen met succesnummers in de stad (zie 2.3) waardoor een hefboomwerking ontstaat.

We hebben inmiddels een zeer gevarieerde vaste achterban gecreëerd. Het publiek is etnisch gemixt (wit, zwart, migrant), heeft verschillende opleidingsniveaus en bestaat uit een mix van cultureel geïnteresseerden tot mensen die zelden naar theaters of galeries gaan. Publiek varieert van 16-jarigen tot 70-jarigen. Met onze programmering spreken we steeds nieuwe doelgroepen aan. De constante uitdaging is om nieuw geïnteresseerden blijvend te boeien. Dankzij vermelding op digitale fora, reguliere aandacht in lokale media (krant, radio, wijk-tv,) en momenten van landelijke (Volkskrant, AD, Radio1, Pownews), en zelfs internationale aandacht (Chinese TV) is onze naamsbekendheid gegroeid.

Onze vaste PR-instrumenten:

- a) vaste website, platformsite (Womenspeak.nl), projectsites (chinafestivalutrecht.nl)
- b) fysieke mailings (direct, via partnernetwerken)
- c) maandelijkse digitale nieuwsbrief;
- d) specifieke doelgroepen emailings;
- e) pers/media (free publicity);
- f) fysieke communicatiemiddelen: posters, flyers, programmaboekjes, publicaties;
- g) social media: Youtubekanaal, Facebook, 2 twitteraccounts (organisatie en directeur), Linked-in, blogsite (waarop wijzelf én bezoekers bloggen).

7. Prestaties

		2010	2011	2013
Aantal programma's/activiteiten		9	14	15
Aantal voorstellingen/concerten	In Utrecht	15	9	6-10
	Buiten Utrecht	1	3	1-2
	In het buitenland			1
	TOTAAL			

EDUCATIE				
Aantal educatieve programma's				1
Aantal voorstellingen / workshops / (educatief)		8	7	8
Aantal scholen		6	4	4-6
OVERIGE ACTIVITEITEN				
Overige activiteiten		Beyond Java (slotdebat Centraal Museum tentoonstelling <i>Beyond the Dutch</i>) de Verborgene Stad; 5 wijkgesprekken 3 Womenspeaks 3 Framed Framed debatten	Publicatie en symposium gedeeld erfgoed Internationale conferentie over kunst en diversiteit in Europa Uitwisseling theatermakers uit Utrecht, Berlijn en Istanbul 4 Womenspeaks 3 Framed Framed debatten 2 lezingen 2 films met debat Landelijke conferentie diversiteit als economische kwaliteit	4 womenspeaks 4-8 jongerendebatten symposium wijkgericht werken erfgoedinstellingen

		2010	2011	2013
Aantal bezoekers aan voorstellingen / concerten / tentoonstellingen		14.231	8859	15000
Aantal scholieren / leerlingen (educatieve programma's)		794	355	500
Aantal deelnemers aan overige activiteiten		485	710	700

Baten		2013	2014	2015	2016	
<i>Directe opbrengsten</i>						
	Publieksinkomsten	3000	3000	6000	7500	
	Sponsorinkomsten	2000	3000	6000	7500	
	Overige inkomsten	20000	20000	25000	25000	
<i>Indirecte opbrengsten</i>						
Totaal opbrengsten		25000	26000	37000	40000	
<i>Bijdragen</i>						
	Subsidie rijk					
	Subsidie provincie			15000	15000	
	Subsidie gemeente	200000	200000	200000	200000	
	Overige bijdragen publieke middelen	100000	100000	53000	50000	
	Overige bijdragen private middelen			5000	5000	
Totaal bijdragen		300000	300000	273000	270000	
<i>Overig</i>						
Totale baten		325000	326000	310000	310000	
Lasten						
	Beheerlasten	Personeel		20000	20000	20000
		Materieel	41000	22000	20000	20000
	Activiteitenlasten	Personeel	144000	144000	135000	135000
		Materieel	140000	140000	135000	135000
Totale lasten		325000	326000	310000	310000	
Resultaat						
	Saldo uit gewone bedrijfsvoering	0	0	0	0	
	Saldo rentebaten/-lasten	0	0	0	0	
	Saldo overige buitengewone baten/lasten	0	0	0	0	
Exploitatieresultaat		0	0	0	0	